

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-07-22
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 2920-12

KLAGANDE

Söderenergi Aktiebolag, 556400-3175
c/o Mats Björk, Alrutz´ Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

Ombud: advokaten Mats Björk
Box 7493
103 92 Stockholm

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms län, Miljöprövningsdelegationens beslut den 11 april 2012 i ärende nr 5511-2007-90927, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Fortsatt verksamhet vid Geneta panncentral på fastigheten Södertälje Timotejen 1; nu fråga om vissa villkor

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver villkor 2 och ändrar villkor 6 och 9 samt första punkten under rubriken delegation i det överklagade beslutet enligt följande.

6. Förvaring och hantering av eldningsolja, kemiska produkter och avfall ska ske på sådant sätt att spill och läckage till dag- och spillvatten eller mark förebyggs. (*Se delegation*)
9. Buller från verksamheten får som begränsningsvärde inte ge upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder, vårdbyggnader och utbildningslokaler än följande.

Dok.Id 315167

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

50 dBA dagtid måndag–fredag (kl. 07.00–18.00)

40 dBA nattetid (kl. 22.00–07.00) gäller ej utbildningslokaler

45 dBA övrig tid

Vid arbetslokaler för ej bullrande verksamhet gäller 10 dBA högre begränsningsvärden än ovanstående.

Momentana ljud får nattetid (kl. 22.00–07.00) utomhus vid bostäder inte överskrida 55 dBA. Om hörbara tonkomponenter förekommer ska ovanstående värden sänkas med 5 dBA. De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Kontroll ska genomföras under en eldningssäsong när anläggningen är i drift vid tid som fastställs av tillsynsmyndigheten. Därefter ska ljudnivåerna kontrolleras vid förändring av verksamheten och vid befogade klagomål.

Delegation

Mark- och miljödomstolen ändrar *första punkten* i länsstyrelsens beslut i den del det avser delegation enligt följande:

- tidpunkt och mätmetod för kontroll av utsläpp av kväveoxider till luft, räknat som NO₂. Aktuella utsläppskrav framgår av Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2002:26.

Överklagandet i övrigt avslås.

BAKGRUND

Geneta panncentral är en av Söderenergi AB:s produktionsanläggningar för produktion av fjärrvärme och fungerar numera som en reservanläggning för de fall produktionen vid de andra anläggningarna skulle fallera till följd av haverier, brand etc. Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) lämnade den 11 april 2012 Söderenergi AB (bolaget) tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt drift av Geneta panncentral med en installerad, tillförd effekt av totalt 110 MW inom fastigheten Timotejen 1 i Södertälje kommun. Tillståndet omfattar eldning med eldningsolja 1 (Eo1) eller eldningsolja av motsvarande kvalitet. Tillståndet förenades med villkor med viss delegation enligt vad som framgår av bilaga 1.

Bolaget har nu överklagat länsstyrelsens beslut avseende villkor 2, 6 - 7 samt 9.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva villkor 2, 6 samt 9 i det överklagade beslutet.

Vidare har bolaget yrkat att mark- och miljödomstolen ska ändra villkor 7 i samma beslut samt den i beslutet föreskrivna delegationen enligt följande (bolagets förslag till ny text är understruken).

7. Förslag till och tid för genomförande av åtgärder för att begränsa risken för spridning till dag- och spillvatten eller mark dels av spill från hantering av eldningsolja, kemikalier och avfall, dels av brandsläckningsvatten ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast sex månader från det att detta beslut vunnit laga kraft (se delegation).

Delegation

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att fastställa de villkor som kan behövas i fråga om

- åtgärder för att begränsa störande lukt,
- åtgärder för att begränsa risken för spridning av oljespill via golvbrunnar,
- åtgärder för att begränsa risken för spill från hantering av eldningsolja, kemikalier och avfall,
- åtgärder för att begränsa risken för spridning av brandsläckningsvatten samt
- åtgärder för att dämpa störande buller.

I andra hand har bolaget yrkat att det i villkor 9 som komplement till ovanstående delegering föreskrivs följande.

Anläggningen ska vara försedd med ljuddämpare runt brännarfläktar och i skorsten.

Länsstyrelsen har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN

Bolaget

Villkor 2

Geneta panncentral är en av bolagets fem produktionsanläggningar för fjärrvärme och fungerar numera som en reservanläggning för de fall produktionen vid de andra anläggningarna skulle falla till följd av haverier, brand etc. Det innebär att produktionen av fjärrvärme vid anläggningen är mycket begränsad.

I nedanstående tabell redovisas drifttider och producerad värmemängd för de två pannorna i anläggningen under perioden 2008-2011.

Drifttider (h)	2008	2009	2010	2011
GPC Panna 2	32	0	15	20
GPC Panna 3	19	0	12	4
Summa	51	0	27	24
Producerad värme (GWh)				
Panna 2 och 3	0,98	0	0,64	0,28

På grund av den begränsade drifftiden är även emissionerna från Geneta panncentral mycket begränsade, liksom de miljökonsekvenser som verksamheten vid anläggningen kan ge upphov till. Det är därför inte motiverat med villkor för utsläpp av kväveoxider, vid sidan av de krav som gäller enligt Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2002:26. Vidare bör beaktas de svårigheter som finns att kontrollera de av miljöprövningsdelegationen föreskrivna villkoret. Enligt villkor 2 ska mätningar ske minst en gång per eldningssäsong om någon av pannorna i anläggningen är i drift, oavsett hur kort drifftiden är. Vid Geneta panncentral finns inte förutsättningar för kontinuerlig mätning av kväveoxider (eller andra emissioner). Kontroll sker istället med anlitan av extern mätkonsult.

Enligt Miljömätarna i Linköping AB, den konsult som bolaget vanligtvis anlitar, är det svårt att genomföra mätningar med kort tids varsel och under korta drifftider. Det krävs viss tid för dels beställning och etablering av mätutrustning, dels mätningarnas genomförande. Det gäller särskilt den tid av året då Geneta panncentral kan behöva tas i drift, det vill säga i slutet av januari och i början av februari. Under denna period utförs vanligtvis mätningar vid andra, större energianläggningar. Normalt vill mätkonsulten att beställning av mätningarna sker ett par veckor i förväg. Vad beträffar etablering av mätutrustning krävs, förutom inställetid, ca fyra till sex timmar för uppvärmning av mätutrustningen. Själva mätningarna tar ca tre timmar att genomföra per panna. Enligt Miljömätarna i Linköping AB kan man inte räkna med att etablera mätutrustning och genomföra mätningarna under samma dag. Ovan angivna tid för beställning och etablering av mätutrustning samt mätningarnas genomförande gör att det är svårt att kontrollera efterlevnaden av villkor 2. Det går inte att i förväg bestämma när Geneta

panncentral ska tas i drift eller hur lång drifttiden kommer att vara och när väl anläggningen tas i drift, drivs den ofta under förhållandevis kort tid. Enda alternativet skulle därmed vara att ta i drift anläggningen enbart för att genomföra mätningar, vilket skulle innebära onödiga utsläpp och stora kostnader. Bränsle- kostnaden för varje mätning skulle uppgå till i storleksordningen 600 000 kronor.

Villkor 2 går således inte att kontrollera annat än till stora kostnader som framstår som oskäliga enligt 2 kap. 7 § miljöbalken med hänsyn till de begränsade utsläpp som villkoren avser att reglera. Dessutom skulle kontrollen i sig ge upphov till utsläpp.

Villkor 6 och 7

Villkor 6 innebär att risken för spill och läckage ska undanröjas helt och hållet. Miljöprövningsdelegationen synes inte ha gjort någon bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att uppnå detta resultat eller vilka kostnader behövliga åtgärder skulle innebära. Enligt bolagets uppfattning kan risken för spill och läckage inte undanröjas helt och hållet utan endast reduceras. Bolaget är berett att utreda vilka riskreducerande åtgärder som är möjliga och kostnaderna för dessa åtgärder samt att till tillsynsmyndigheten redovisa resultatet av denna utredning med ett förslag till åtgärder, baserat på 2 kap. 7 § miljöbalken (se bolagets yrkande avseende villkor 7 ovan). Mot bakgrund av vad som angivits ovan bör villkor 7 utformas enligt bolagets yrkande.

När det gäller delegation är de yrkade ändringarna en följd av bolagets övriga yrkanden.

Villkor 9

Karläggningsav buller görs normalt genom beräkningar baserat på närfältsmätningar. Bullerberäkningar baserade på närfältsmätningar är en förhållandevis komplicerad kontrollmetod som Söderenergi inte kan utföra på egen hand. De tar vidare viss tid att genomföra och kan inte genomföras med kort tids varsel.

Som angivits tidigare utgör Geneta panncentral en reservanläggning som tas i drift vid haverier i Söderenergis ordinarie produktionsanläggningar. Det går inte att på förhand avgöra när och hur länge panncentralen kommer att vara drift. Vid de tillfällen som den tagits i drift under senare år har drifttiden varit mycket kort. Den enda möjligheten att kontrollera ett villkor med begränsningsvärden för buller är således att ta anläggningen i drift enbart för att utföra närfältsmätningar och beräkningar, vilket skulle innebära onödiga emissioner och stora kostnader för bränslen etc. Den slutsats som kan dras är att buller från Geneta panncentral inte går att kontrollera med rimliga insatser i den utsträckning som krävs för att kunna föreskriva ett villkor med straffsanktionerade begränsningsvärden. På den grunden och eftersom panncentralen drivs så pass sällan och, vad Söderenergi känner till, inte föranlett några klagomål om buller under senare decennier, bör villkor 9 upphävas och ersättas med en delegering enligt bolagets yrkande.

Delegation

De av Söderenergi yrkade ändringarna är en följd av bolagets övriga yrkanden.

Länsstyrelsen har beretts tillfälle att yttra sig och anfört i huvudsak följande.

Villkor 2

Länsstyrelsen konstaterar att tillståndet omfattar en panncentral med en installerad, tillförd effekt av totalt 110 MW vilket är en förhållandevis stor anläggning. Drifttiden har inte begränsats särskilt i tillståndet. Miljöprövningsdelegationen har ansett att kontroll av utsläppet av kväveoxider måste ske på sätt som är rimligt med hänsyn till den begränsade drifttiden och att det därför inte ska ställas krav på kontinuerlig mätning. Vidare har det delegerats till tillsynsmyndigheten att besluta om annan tidpunkt för mätning om någon panna inte varit i drift. Mot den bakgrunden bedömer länsstyrelsen att drifttiden har vägts in som en viktig parameter vid formulering av utsläppskontrollen i villkoret 2.

Villkor 6 och 7

Villkoret syftar inte till att spill och läckage helt ska undanröjas. Syftet är att förvaring och hantering ska ske på sådant sätt att eventuellt spill eller läckage inte kan spridas vidare till dag- och spillvatten eller mark. Miljöprövningsdelegationen har därvid särskilt fokuserat på risken för spill vid oljelossning samt omhändertagande av släckvatten vid en eventuell brand (villkor 7). Beslut om de ytterligare åtgärder som kan behövas i dessa avseenden har delegerats till tillsynsmyndigheten. Övriga åtgärder som kan behövas för att uppfylla villkoret 6 kan hanteras inom ramen för bolagets egenkontroll. Mot den bakgrunden bedömer länsstyrelsen att det saknas skäl att upphäva villkoret 6 och ändra villkoret 7.

Villkor 9

Med hänsyn till att bullerkontroll inte har skett sedan år 1978 samt att det finns bostäder och skola på kort avstånd från anläggningen bedömer länsstyrelsen att det är rimligt att ljudnivån kontrolleras. Om det därefter inte förekommer förändringar eller klagomål innebär kravet på kontroll i villkoret 9 att bolaget ska genomföra mätning vid ett enda tillfälle. Detta kan inte anses vara ett orimligt krav på kontroll av buller från en förhållandevis stor energianläggning.

Bolaget har i bemötande till länsstyrelsens yttrande framfört i huvudsak följande.

Villkor 2

Som framgår av i Söderenergis inlägga den 8 juni 2012 går det inte att på förhand avgöra när pannorna i Geneta panncentral kommer att tas i drift eller hur lång drifttiden kommer att vara. Vidare framgår att drifttiden under senare år varit mycket kort (0 timmar 2009, 27 timmar 2010, 24 timmar 2011 och 0 timmar hittills under 2012). Om man skulle beställa mätningar när pannorna tas i drift är risken följaktligen stor att pannorna tagits ur drift innan mätningarna hinner påbörjas. Den delegering som länsstyrelsen hänvisar till skulle således behöva utnyttjas så gott som årligen. Av detta skäl och eftersom utsläppet av kväveoxider får anses vara av liten betydelse från miljösynpunkt (genom pannornas begränsade drifttid), vidhåller bolaget att något villkor för utsläpp av kväveoxider inte bör föreskrivas. Det bör

vara tillräckligt med det tekniska villkor om krav på att använda eldningsolja 1 som föreskrivits i det överklagade beslutet (villkor 4) och som säkerställer att även utsläppet av kväveoxider hålls på en låg nivå. Söderenergi vill här hänvisa till Naturvårdsverkets hemsida:

"Om det är svårt att mäta utsläppen från en verksamhet kan villkoret i stället uttryckas som krav på reningsutrustning och dess skötsel. En lämplig utgångspunkt för detta bör vara att utsläppet inte skulle begränsas i större utsträckning genom ett kvantitativt begränsningsvärde."

Vidare bör framhållas att bolaget i sin ansökan uppgett att Geneta panncentral utgör en spets- och reservanläggning med begränsad drifttid. Söderenergi är bundet vid denna uppgift genom det allmänna villkoret. Att anläggningen kommer att ha en begränsad drifttid, vilket innebär kontrollsvårigheter enligt ovan samtidigt som utsläppen kan antas bli låga, bör därför ligga till grund för huruvida ett kväveoxidvillkor ska föreskrivas eller inte.

Villkor 6 och 7

Villkor 6 innebär ett krav på att vidta åtgärder som syftar till att undanröja risken för spill och läckage till dag- eller spillvatten eller icke hårdgjord mark. Enligt Söderenergis uppfattning saknas underlag för att bedöma om detta är möjligt eller skäligt. Bolaget har åtagit sig att genom en utredning ta fram ett sådant underlag samt yrkat att villkor 7 justeras i enlighet härmed. Mot denna bakgrund bör villkor 6 kunna upphävas och villkor 7 justeras enligt bolagets yrkande.

Villkor 9

Kontroll av buller från Geneta panncentral är mycket svår att genomföra, eftersom a) det inte går att bestämma på förhand när anläggningen ska tas i drift och hur länge den ska drivas b) drifttiden är kort och c) kontrollen ifråga måste ske genom närfältsmätningar och beräkningar, vilket är en förhållandevis komplicerad metod som tar tid att genomföra. Av dessa skäl och eftersom buller från panncentralen kan antas vara av liten betydelse med hänsyn till den korta drifttiden (som säkerställs

genom det allmänna villkoret) och några klagomål om buller inte framförts, bör något bullervillkor inte föreskrivas utan istället bör det delegeras till tillsynsmyndigheten att ställa krav på bullerdämpande åtgärder om behov därav skulle uppkomma, i enlighet med bolagets yrkande. Söderenergi vill även här hänvisa till Naturvårdsverkets rekommendation.

Vidare kan bolaget som komplement till den föreslagna delegeringen acceptera ett tekniskt villkor med följande lydelse.

"Anläggningen ska vara försedd med ljuddämpare runt brännarfläktar och i skorsten."

Nämnden har beretts tillfälle att yttra sig och anfört att kraven på kontroll av anläggningen måste anpassas med hänsyn till den begränsade drifttid som finns vid anläggningen.

Länsstyrelsen har beretts tillfälle att yttra sig över bolagets svaromål och anfört att de inte har några ytterligare synpunkter utan hänvisar till sin tidigare skrivelse i målet.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Tillämpliga bestämmelser utöver vad som anges nedan framgår av länsstyrelsens beslut.

Prövningen av villkor för miljöfarliga verksamheter ska ske med utgångspunkt i de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska enligt 2 kap. 3 § miljöbalken utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått

ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Kraven på hänsyn enligt nämnda bestämmelse gäller enligt 7 § samma kapitel i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

I aktuellt fall omfattas anläggningen även av Naturvårdsverkets föreskrifter om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer (NFS 2002:26).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Inledningsvis konstaterar domstolen att när det gäller att säkerställa att verksamheten begränsas på det sätt bolaget angivit i sin ansökan och därefter redovisat är bolaget bundet vid sin beskrivning av verksamheten genom det så kallade allmänna villkoret, villkor 1. Skulle det bli aktuellt att stadigvarande ta anläggningen i drift på annat sätt än för spets- och reservanläggning, fordras en ny prövning. Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte att anläggningen kommer att användas som reservanläggning och att anläggningens drifttid är kort, men noterar att anläggningens drifttid inte har begränsats särskilt i tillståndet.

Mark- och miljödomstolen övergår därefter till att pröva de överklagade villkoren.

Villkor 2

Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2002:26 är minimibestämmelser som bolaget alltid har att följa. Om det har föreskrivits särskilda villkor så gäller de utöver föreskrifterna (jfr. Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 12 april 2013, mål nr M 1219-12).

Av länsstyrelsens beslut framgår att begränsningsvärdet anpassats i förhållande till redovisade årliga mätningar, dvs. det har gjorts en bedömning av vad som i och för sig är ett rimligt värde i detta enskilda fall. I beslutet anges att utsläppen utifrån de högst uppmätta halterna kommer att ligga under 200 mg/m³ ntg, normalt sannolikt betydligt lägre. Länsstyrelsen har med hänsyn till den begränsade drifttiden inte ställt krav på kontinuerlig mätning och därutöver överlåtit till tillsynsmyndigheten att få besluta om annan tidpunkt av mätning. Bolaget har invänt att anläggningen kommer att ha en begränsad drifttid vilket innebär kontrollsvårigheter samtidigt som utsläppen kan antas bli låga.

En verksamhetsutövare ska ha faktisk och rättslig möjlighet att följa ett villkor. Mark- och miljödomstolen finner, mot bakgrund av vad bolaget anfört om drifttid och kontrollsvårigheter, att det inte är miljömässigt motiverat med ett villkor som utgår från medelvärde av tre på varandra följande mätningar. Mark- och miljödomstolen finner att det är orimligt att kräva att anläggningen ska vara i drift enbart på grund av att mätning ska genomföras. Med beaktande av anläggningens begränsade drift och vad bolaget i ansökan angett om utsläpp från anläggningen bör det i förevarande fall vara tillräckligt med de minimikrav som följer av NFS 2002:26. Det är onödigt att ange dessa krav även i ett villkor. För att tydliggöra att tillsynsmyndigheten ansvarar för att avgöra hur kontroll av att dessa minimikrav följs ska ske, finner mark- och miljödomstolen skäl att ändra lydelsen av första punkten i länsstyrelsens beslut under rubriken delegation med hänvisning upplysningsvis till NFS 2002:26. Det bör uppstå tillfällen när anläggningen är i drift under en längre period och då bolaget har möjlighet att genomföra mätningar. Det är därmed lämpligt att överlåta till tillsynsmyndigheten att ställa krav på kontroll av utsläppen vid tidpunkter då anläggningens drifttid möjliggör mätningar av utsläpp. Villkor 2 bör därmed upphävas och första punkten i avsnittet om delegation i länsstyrelsens beslut ändras på det sätt som framgår av domslutet.

Villkor 6

Syftet med villkoret är att förvaring och hantering ska ske på sådant sätt att eventuellt spill eller läckage inte kan spridas vidare till dag- och spillvatten eller

mark. Domstolen finner att villkoret i sig är relevant, men mot bakgrund av bolagets invändning mot den formulering som använts bör villkoret lämpligen ha den lydelse som anges i domslutet för att undvika eventuella oklarheter. Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att övriga åtgärder som kan behövas för att uppfylla villkoret 6 kan hanteras inom ramen för bolagets egenkontroll. Villkoret bör därför ändras i enlighet med vad som anges i domslutet.

Villkor 7

Mot bakgrund av utgången avseende villkor 6 ska bolagets yrkande om ändring av villkor 7 avslås.

Villkor 9

Av handlingarna i målet framgår att den senaste bullermätningen genomfördes år 1978. Närmaste bostäder finns ca 100 m väster om panncentralen och närmaste skola ligger ca 100 m söder om anläggningen. Villkor 9 innebär bl.a. att en mätning ska genomföras under den första eldningssäsong som anläggningen är i drift. Härvid beaktar domstolen särskilt att den senaste ljudmätningen skedde år 1978 och att det finns bostäder och skola belägna i nära anslutning till anläggningen. Mark- och miljödomstolen finner att mot bakgrund av de svårigheter som bolaget lyft fram med att genomföra bullermätningar, bör bullermätningar ske i de fall då anläggningens drifttid möjliggör mätningar. Det är därför lämpligt att helt överlåta till tillsynsmyndigheten att besluta om tidpunkt för när bullermätningar ska ske. Det är inte säkert att mätning kan ske inom tre år från det att tillståndet har vunnit laga kraft. Liksom vad gäller villkor 2 är det orimligt att kräva att anläggningen ska vara i drift enbart på grund av att mätning ska genomföras. Villkoret ska därför ändras i enlighet med vad som anges i domslutet.

Delegation

Med hänsyn till utgången i målet vad gäller villkor 6-7 och 9 ska bolagets överklagande vad gäller delegation avslås.

Sammanfattningsvis upphäver mark- och miljödomstolen villkor 2 och ändrar lydelsen av villkor 6 och 9 samt första punkten i länsstyrelsens beslut i avsnittet om delegation och avslår överklagandet i övrigt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV 427)

Överklagande senast den 12 augusti 2013. Prövningstillstånd krävs.

Erika Ekman

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Erika Ekman, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson. Enhälligt. Föredragande har varit beredningsjuristen Caroline Appelberg.

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN
Miljöprövningsdelegationen

BESLUT

Datum
2012-04-11

Beteckning
5511-2007-90927

Kungörelsedelgivning

Söderenergi AB
Ombud: Advokaten Mats Björk
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 STOCKHOLM

NACKA TINGSRÄTT

INKOM: 2012-05-28
MÅLNR: M 2920-12
AKTBIL: 3

Tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt verksamhet vid Geneta panncentral på fastigheten Timotejen 1, Södertälje kommun

Kod 40.50 B i bilaga till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

BESLUT

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län godkänner med stöd av 6 kap 9 § miljöbalken den i ärendet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Tillstånd

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län meddelar Söderenergi AB (bolaget), org.nr. 556400-3175, tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt drift av Geneta panncentral med en installerad, tillförd effekt av totalt 110 MW inom fastigheten Timotejen 1 i Södertälje kommun. Tillståndet omfattar eldningsmedel med eldningsolja 1 (Eo1) eller eldningsolja av motsvarande kvalitet.

Villkor

För tillståndet ska följande villkor gälla.

1. Om inte annat framgår av följande villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med det som bolaget har angett eller åtagit sig i ärendet.
2. Utsläpp av kväveoxider, räknat som NO₂, till luft från anläggningen får som medelvärde av tre på varandra följande mätningar inte överstiga 200 mg/m³ ntg vid 3 % O₂ som begränsningsvärde. Mätning av utsläppet ska, om någon panna är i drift, ske minst en gång per eldningssäsong. (*Se delegation*)
3. Under drift av pannorna ska rökgasens syrehalt, temperatur och röktäthet mätas kontinuerligt.
4. Svavelhalten i eldningsoljan får uppgå till högst 0,05 viktprocent.

BESLUT

Datum
2012-04-11

Beteckning
5511-2007-90927

5. Förvaring och hantering av eldningsolja ska ske på ett sådant sätt att störande lukt eller annan olägenhet förebyggs. (*Se delegation*)
6. Förvaring och hantering av eldningsolja, kemiska produkter och avfall ska ske på sådant sätt att spill och läckage till dag- och spillvatten eller mark inte kan ske. (*Se delegation*)
7. Förslag till och tid för genomförande av åtgärder för att begränsa risken för spridning till dag- och spillvatten eller mark dels av spill från lossning av olja och dels av brandsläckningsvatten ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast sex månader från det att detta beslut vunnit laga kraft. (*Se delegation*)
8. Sotvatten ska i största möjliga utsträckning återanvändas i sotningsprocessen. Slam och överskottsvatten från sotning ska tas om hand som avfall. Utsläpp av slam och överskottsvatten från sotning får inte ske vare sig till spillvattennätet eller till dagvattennätet.
9. Buller från verksamheten får som begränsningsvärde inte ge upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder, vårdbyggnader och utbildningslokaler än följande.
50 dBA dagtid måndag–fredag (kl. 07.00–18.00)
40 dBA nattetid (kl. 22.00–07.00)– gäller ej utbildningslokaler
45 dBA övrig tid
Vid arbetslokaler för ej bullrande verksamhet gäller 10 dBA högre begränsningsvärden än ovanstående.

Momentana ljud får nattetid (kl. 22.00–07.00) utomhus vid bostäder inte överskrida 55 dBA. Om hörbara tonkomponenter förekommer ska ovanstående värden sänkas med 5 dBA. De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar under den första eldningsäsong som anläggningen är i drift, dock senast tre år efter det att detta beslut vunnit laga kraft. Därefter ska ljudnivåerna kontrolleras vid förändring av verksamheten och vid befogade klagomål.
10. Reviderat program för egenkontrollen ska tas fram och lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader från det att detta beslut vunnit laga kraft.
11. Om verksamheten i sin helhet eller någon väsentlig del av den upphör ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten senast sex månader före planerad nedläggning.

Delegation

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att fastställa de villkor som kan behövas i fråga om följande:

- annan tidpunkt för mätning av utsläpp av kväveoxider,
- den tid som mätningen av kväveoxider ska pågå
- åtgärder för att begränsa störande lukt,
- åtgärder för att begränsa risken för spridning av oljespill via golvbrunnar,
- åtgärder för att begränsa risken för spridning av oljespill från oljelossning samt
- åtgärder för att begränsa risken för spridning av brandsläckningsvatten.

Igångsättningstid

Eftersom tillståndet avser pågående verksamhet föreskrivs ingen tid när tillståndet ska ha tagits i anspråk.

Giltighetstid

Beslutet gäller tills vidare.

Upphävande av tidigare beslut

Länsstyrelsens beslut den 22 augusti 1973, dnr 11.1821-161-73, om dispens från skyldigheten att söka tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387) till att utöka och driva ett oljeeldat värmeverk upphör att gälla, när detta beslut vunnit laga kraft.

Definitioner

Milligram per kubikmeter normal torr gas, mg/m³ ntg, utgör utsläppshalten normaliserad till temperaturen 273°K och trycket 101,3 kPa.

Eldningssäsong avser perioden fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 30 april.

Upplysningar

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att tillståndet enligt miljöbalken inte befriar tillståndshavaren från skyldigheten att iaktta övriga bestämmelser som den aktuella verksamheten omfattas av. Miljöprövningsdelegationen erinrar särskilt om följande:

Den som bedriver miljöfarlig verksamhet ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön samt i övrigt följa vad som framgår av förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

Om en miljöfarlig verksamhet omfattas av tillståndsplikt ska verksamhetsutövaren enligt 26 kap 20 § miljöbalken årligen lämna in en miljörapport till tillsynsmyndigheten. Vidare ska verksamhetsutövaren enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken betala en årlig avgift.

Enligt 6 § andra stycket förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll ska tillsynsmyndigheten omgående underrättas om driftstörning eller liknande händelse som kan leda till olägenheter för människors hälsa eller miljön inträffar.

Ärendets handläggning

Tidigt samråd har den 13 oktober 2005 genomförts med Länsstyrelsen och Miljökontoret i Södertälje kommun. Samråd med enskilda, särskilt berörda har genomförts genom annons i Länsstidningen och Dagens Nyheter under november 2005. Naturvårdsverket, Telge AB, Telge Nät AB och Telgebostäder AB har via brev beretts tillfälle att lämna synpunkter. Länsstyrelsen beslutade den 2 oktober 2007 att verksamheten inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Ansökan om tillstånd med bifogad miljökonsekvensbeskrivning kom in till Länsstyrelsen den 30 december 2005. Efter kompletteringar kungjordes ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen i Mitt i Huddinge och Dagens Nyheter den 8 respektive 9 december 2009. Yttranden har kommit in från Miljönämnden i Södertälje kommun och Syvab. Bolaget har därefter bemött yttrandena. Bolaget har lämnat synpunkter på ett förslag till beslut.

ANSÖKAN OCH MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Yrkande

Bolaget har begärt att tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken ska meddelas till fortsatt verksamhet vid Geneta panncentral på fastigheten Timotejen 1 i Södertälje kommun avseende drift av två hetvattenpannor (panna 2 och 3) med en installerad effekt om totalt 110 MW i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan och i övrigt i ärendet.

Bolaget har föreslagit att följande särskilda villkor ska gälla.

- Om inte annat framgår av detta beslut ska verksamheten – inbegripet åtgärder för att motverka störningar för omgivningen – bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i ärendet.
- Golvavlopp inomhus ska vara försedda med oljevarnare och automatisk avstängningsventil eller oljeavskiljare.
- Yta på lossningsplatsen för bränsle ska vara hårdgjord.
- Buller från verksamheten får som riktvärden vid bostäder inte ge upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer än
50 dBA dagtid (kl. 07.00-18.00)
45 dBA kvällstid (kl. 18.00-22.00)
40 dBA nattetid (kl. 22.00-07.00)

Vidare har bolaget föreslagit att Miljöprövningsdelegationen ska överlåta åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva villkor avseende skyddsåtgärder mot lukt. I övrigt har bolaget ansett att det bör vara tillräckligt att verksamheten vid maskincentralen regleras av generella föreskrifter, såsom Naturvårdsverkets före-

BESLUT

Datum
2012-04-11

Beteckning
5511-2007-90927

skrifter (NFS 2002:26) om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoff från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer.

Skälet till att bolaget föreslagit riktvärden för buller är följande.

Riktvärdena avser förhållandevis korta tidsperioder. Dessa liksom villkoret i övrigt är baserat på Naturvårdsverkets riktlinjer (1978:5). I dessa riktlinjer är det riktvärden som rekommenderas. De angivna tidsperioderna är alltför korta för att vid ett eventuellt överskridande av bullernivån vidta korrigerande åtgärder under tidsperioden så att villkoret kan uppfyllas. Av det skälet kan det inte föreskrivas begränsningsvärden eller gränsvärden utan endast riktvärden som möjliggör att åtgärder vidtas efter den angivna tidsperioden. Buller från panncentralen kontrolleras genom bullerutredningar, dvs. beräkningar baserade på närfältsmätningar. Denna kontroll är förhållandevis komplicerad och kostsam varför villkoret inte kan kontrolleras med någon större frekvens utan är närmast stickprov. Även detta förhållande talar för att riktvärden och inte begränsningsvärden/gränsvärden bör föreskrivas.

Sammanfattningsvis anser bolaget att det fortfarande är möjligt att föreskriva riktvärden i de fall det är motiverat. Buller från Geneta panncentral har ansetts vara ett sådant fall.

Allmänna hänsynsreglerna

Bolaget har anfört att de allmänna hänsynsreglerna uppfylls enligt följande.

Kunskapskravet: Bolaget har lång erfarenhet av den verksamhet som ansökan avser. Inom bolaget finns en särskild enhet för miljöfrågor. Samtliga anläggningar omfattas av miljöledningssystem.

Försiktighetsprincipen: Bolaget har bedömt att den aktuella verksamheten inte ger upphov till negativa miljökonsekvenser av någon betydelse. Som framgår av miljökonsekvensbeskrivningen har verksamheten bedömts uppfylla kravet på bästa teknik.

Produktvalsprincipen: Vid panncentralen används inte kemiska produkter i någon betydande utsträckning.

Hushållnings- och kretsloppsprincipen: Vid panncentralen används idag ett fossilt bränsle, eldningsolja. Panncentralens roll i den totala fjärrvärmeproduktionen är dock mycket begränsad.

Val av plats: Panncentralen är en sedan lång tid tillbaka en befintlig anläggning, väl förankrad i kommunens detaljplan. Något rimligt lokaliseringsalternativ har inte bedömts föreligga.

Bolagets åtaganden

Bolaget har i ärendet åtagit sig bl.a. följande:

Minskade utsläpp till luft genom övergång till Eo 1.

Vid drift sker kontinuerlig mätning av rökgasens syrehalt, temperatur och röktäthet.

Marken vid oljelosningsplatsen är hårdgjord.

Oljetankarna är placerade inomhus och är invallade till hela sin volym. Övriga kemikalier lagras inomhus på ett betryggande sätt. Avfettningsmedel förvaras i plåttunna som förvaras i ett plåttråg.

Golvavlopp utanför invallningarna passerar oljeavskiljare försedda med larm och automatisk avstängningsventil.

Spill från underhållsarbeten med oljesystemet fångas upp av speciella spillplåtar, s.k. oljebord. Vid underhållsarbeten finns absorptionsmedel tillgängligt.

Skorsten och brännarfläktar är ljudisolerade.

Anläggningen ronteras dagligen vid drift, i övrigt varannan dag.

Larm, inklusive brandlarm, från anläggningen är kopplade till Igelstaverkets kontrollrum. Utryckningstiden från Igelstaverket till anläggningen är ca 15 min dagtid och ca en timme nattetid.

Lokaliseringen

Panncentralen ligger inom fastigheten Timotejen 1 i Södertälje kommun. Närmaste bostäder finns ca 100 m väster om panncentralen och närmaste skola ca 100 m söder om panncentralen. Närmaste vårdcentral ligger på fastigheten Ängsgröen väster om anläggningen. Natur och friluftsområden finns bl.a. nordväst och sydväst om anläggningen. Fastigheten Timotejen 1 omfattas av en stadsplan från den 20 januari 1967. Enligt denna är området avsett att inhysa en värmecentral med en bygghöjd om maximalt 17 m. I kommunens översiktsplan från 2003 berörs inte Genetaområdet särskilt.

Anläggningen

Inom anläggningen finns två pannor av Eckrohr-typ med en installerad tillförd effekt av totalt 110 MW. Den mindre lådpanna som ursprungligen ingick i ansökan är numera avställd och ingår inte i ansökan. Rökgaserna släpps ut i en 83 m hög skorsten via separata rökgaspipor från varje panna. Sedan slutet av 1970-talet är skorstenspiporna utrustade med ljuddämpare. Pannorna är försedda med två toppmonterade brännare av pressluftstyp. Oljans viskositet regleras ge-

nom att den förvärms till 90–100 °C. Vid uppstart tänds brännarna med diesel-elektrisk tändning. Eldningsolja levereras med lastbil från Söderenergis oljelager i Fittja. Oljan lagras i tre oljetankar som rymmer 225 m³ vardera. Tankarna är placerade i panncentralens källarplan. Antalet oljeleveranser bedöms inte överstiga 50 under en eldningssäsong. Spill från underhållsarbeten med oljesystemet fångas upp av speciella spillplåtar, s.k. oljebord. Vid underhållsarbeten finns dessutom absorptionsmedel tillgängligt.

Verksamhetens omfattning

I och med uppförandet av Igelstaverket och sammankopplingen av fjärrvärmenäten har Geneta panncentral övergått från att vara en basproduktionsanläggning till att bli en reserv- och spetslastanläggning i det gemensamma fjärrvärmesystemet. I praktiken innebär det en maximal årsproduktion mindre än 30 GWh värme och vissa år utan någon värmeproduktion alls. Drifttiden under åren 2000 – 2008 var mellan 19 och 385 timmar per år med undantag för 2003 då drifttiden var ca 500 timmar beroende på en brand vid Igelsta Värmeverk. I och med att Igelsta kraftvärmeverk tagits i drift kommer Geneta panncentral i praktiken att fungera som en reservanläggning. Bolaget har uppgett att man inte kan acceptera en begränsning av drifttiden vid anläggningen med hänsyn till den beredskap för produktion som måste finnas vid anläggningen i händelse av driftstörningar vid övriga produktionsanläggningar eller vid större avbrott på fjärrvärmenätet. Vidare har bolaget uppgett att pannorna är i bra skick och att de varmhålls och underhålls för att på lång sikt kunna producera energi i framförallt beredskapssyfte. Någon bortre gräns för den tekniska livslängden kan därför inte definieras.

Övervakning och kontroll

Söderenergi är certifierat enligt ISO 14001. Bolaget har uppgett att miljöledningssystemet täcker alla aspekter av egenkontroll som ingår i förordningen om egenkontroll. I övrigt har bolaget redovisat följande.

Vid ronderingen kontrolleras bl.a. att det inte föreligger något läckage från mediesystemet. Vid drift av pannorna sker kontinuerlig mätning av rökgasens syrehalt, temperatur och röktäthet. Röktätheten ger en indikation på stofthalten i rökgasen. Om uppmätta värden passerar angivna larmgränser går ett larm till Igelstaverkets kontrollrum. Även larm från oljebord går till Igelstaverkets kontrollrum. Utryckningstiden från Igelstaverket till anläggningen är ca 15 min dagtid och ca en timme nattetid.

Nollalternativ

Nollalternativet skulle innebära att anläggningen läggs ned. Panncentralen har dock en viktig funktion så till vida att den utgör en reservanläggning som ska kunna tas i drift vid ett haveri i någon av de ordinarie produktionsanläggningarna eller i ledningsnätet. Om anläggningen skulle läggas ned måste reservfunktionen säkerställas på annat sätt. Möjligheterna till detta är mycket begränsade eftersom det saknas produktionsanläggningar som skulle kunna nyttjas som reserv i den aktuel-

la delen av det sammanhängande nätet. Följaktligen skulle helt nya anläggningar till stora kostnader behöva uppföras. Bolaget har ansett att det inte är meningsfullt att redovisa sådant nollalternativ och att det inte heller är meningsfullt att redovisa ett nollalternativ som förutsätter att försörjningen av fjärrvärme sker utan reservanläggningar.

Alternativa lokaliseringar

Det saknas befintliga anläggningar motsvarande Geneta panncentral som skulle kunna nyttjas som reservanläggningar. Kostnaderna för att uppföra en helt ny anläggning har bedömts som oskäliga enligt 2 kap. 7 § miljöbalken särskilt med hänsyn till att anläggningen varit i drift under mer än 30 år utan att ge upphov till negativa miljökonsekvenser av någon betydelse.

Miljökonsekvensbeskrivning

Utsläpp till luft

Från anläggningen sker utsläpp till luft av främst kväveoxider, stoft, svavel och koldioxid. Utsläppet av kväveoxider och stoft vid eldning med Eo5 har tidigare mätts vid årliga kontrollmätningar med följande resultat. Halterna är angivna i mg/nm³ tg vid 3 % O₂.

Utsläpp	Emissionsmätning Panna 2 (2003–2008)	Emissionsmätning Panna 3 (2003–2008)
Kväveoxider som NO ₂	183–588	213–561
Stoft	15–63 (2004–275)	11–32

Luften i anläggningens närhet har halter av kväveoxider, svaveldioxid och stoft som med god marginal understiger gällande miljö kvalitetsnormer. Enligt luftvårdsförbundets rapport, LFV 2005:4 *Luftföroreningar i Stockholms och Uppsala län*, ger utsläppen från anläggningen ett försumbart bidrag till bakgrundshalterna i regionen.

I fråga om påverkan på försurning och övergödning har bolaget uppgett att den utsläppta mängden är avgörande. Vid den omfattning av driften som var aktuell när bolaget lämnade in ansökan utgjorde utsläppet av kväveoxider och stoft ca 0,5 procent av de totala utsläppen i Södertälje kommun och ca 0,05 procent av utsläppen i Stockholms län. För svavel var andelen ca 5 procent i Södertälje och ca 0,25 procent av det totala utsläppet i länet.

Bränslen

Bolagets ambition är att så långt möjligt begränsa användningen av fossila bränslen genom att producera mer värme i de av bolagets anläggningar som utnyttjar bio- och returbränslen och därmed minimera driften vid panncentralen. Detta leder till inga eller mycket begränsade utsläpp av fossil koldioxid och föroreningar från användningen av Eo5. Därmed minskar, enligt bolaget, motiven för att ersätta

detta bränsle med någon typ av biologisk olja eller fasta biologiska bränslen eftersom kostnaderna blir mycket höga för ingen eller obefintlig klimatnytta. Med hänsyn till den begränsade drifttiden vid anläggningen när Igelsta kraftvärmeverk tas i drift vid årsskiftet 09/10 samt att Geneta panncentral redan är utrustad med bränslehanteringsutrustning samt brännare anpassade för Eo1 anser bolaget att det nu är möjligt att helt avveckla användningen av Eo5 vid anläggningen. Bolaget har därför åtagit sig att använda enbart Eo1.

Utredning av ytterligare rökgasrening

Bolaget har uppgett att man avser att helt övergå till att använda Eo 1 som bränsle vid anläggningen. Denna åtgärd bedöms minska utsläppen av svavel, kväveoxider och stoft med ca 95, 70 respektive 90 procent jämfört med förbränning av Eo5 i de fall anläggningen måste nyttjas för värmeproduktion. Bolaget har bedömt att installation av reningsteknik för ytterligare reduktion av utsläppen till luft vare sig är miljömässigt motiverat eller ekonomiskt rimligt enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.

Utsläpp till vatten

Geneta panncentral är ansluten till det kommunala spillvattennätet där allt avloppsvatten utom sotvatten omhändertas. Golvavlopp utanför invallningarna passerar oljeavskiljare försedda med larm och automatisk avstängningsventil. Om olja detekteras stängs avloppsventilen automatiskt och kontrollrummet i Igelstaverket larmas. Golvavloppen är ansluta till det kommunala spillvattennätet. Andelen hårdgjord yta runt anläggningen är ca 780 m³ vilket leder till en teoretisk dagvattenmängd på ca 350 m³. Dagvattnet leds till det kommunala dagvattennätet. Med hänsyn till att det inte förekommer verksamhet på ytan som kan ge upphov till spill har bolaget bedömt att dagvattnet är så rent att några särskilda åtgärder inte behövs.

Kemikalier och avfall

De kemiska produkter som används är i huvudsak enbart eldningsoljor och avfettningsmedel för rengöring av oljeutrustning. De tre oljetankarna är placerade inomhus och är invallade till hela sin volym. Övriga kemikalier lagras inomhus på ett betryggande sätt. Avfettningsmedel förvaras i plåttunna som i sin tur förvaras i ett plåtråg.

Huvuddelen av avfallet består av kasserad smörjolja, oljerester, avfettningsmedel och oljiga trasor efter rengöring av brännare och oljefilter. Oljiga trasor och ca 200 l oljerester och avfettningsmedel per år bortforslas direkt från panncentralen av godkänd transportör till godkänd mottagare. Massan från jonbytesfiltren har bytts vid ett tillfälle under de senaste tio åren. Mängden uppgick då till 150 kg. Vid sotning spolans pannans eldstad med vatten. Sotvattnet samlas i en sotvattenbassäng som slamsugs vid behov. Hanteringen och bortforslingen följer föreskrifterna för farligt avfall. Sotning sker vanligen en gång per år och då uppkommer ca 25 m³ sotslam. Sprayburkar, mindre mängder färg- och lösningsmedelsrester samt kasserad elektronik tas direkt till Igelstaverket i väntan på borttransport. Hanter-

BESLUT

Datum
2012-04-11

Beteckning
5511-2007-90927

ingen och bortforslingen följer gällande bestämmelser. Skrot och annat avfall från ombyggnader omhändertas för återvinning av lämplig mottagare i enlighet med gällande bestämmelser.

Buller

Bolaget har uppgett att det främst är fläktar, skorsten, ventilationsutrustning m.m. som ger upphov till buller. Buller är direkt beroende av driften vid anläggningen och upphör när pannornas luftfläktar stoppas. Buller från anläggningen har tidigare upplevts som störande av närboende, men inga bullerstörningar har rapporterats sedan ljuddämpare monterades på skorstenspiporna i slutet av 1970-talet. Senaste bullermätningen genomfördes 1978 i samband med slutbesiktning av ljuddämparna. Ljudnivån uppmättes då till 38 dBA. Det har därefter inte varit aktuellt att genomföra ytterligare bullermätningar. I övrigt har inga förändringar gjorts i verksamheten eller omgivningen som på något avgörande sätt skulle förändra bullersituationen.

Risker

Bolaget har uppgett att rökutvecklingen från en brand i anläggningen kan medföra konsekvenser för närboendes hälsa. Släckvatten kan utgöra en möjlig risk för förorening av mark och grundvatten. Olycka i samband med bränsletransport eller lossning av olja kan innebära risker för miljön genom utsläpp av olja till mark. Brand i oljetransport till följd av en trafikolycka skulle kunna innebära risk för människors hälsa. Även ett eventuellt sabotage skulle kunna påverka miljön och människors hälsa. Bolaget har bedömt att risken för olycka eller haveri är ytterst begränsad med hänsyn till anläggningens begränsade drifttid. Bolaget har vidtagit följande skyddsåtgärder för att minska risken för och konsekvenserna av en olycka.

- Anläggningen ronteras dagligen vid drift, i övrigt varannan dag
- Oljevarnare med larm på oljebord
- Oljevarnare med larm och automatisk avstängningsventil i utgående avloppsvatten
- Inbrottslarm
- Hårdgjord mark vid oljelossningsplatsen
- Brandlarm installerades 2009
- Nytt ställverk installerades 2010/11

Hushållning och resursanvändning

Kommunalt vatten används för distribution av fjärrvärme, för kylning samt som sanitärt vatten och för rengöring. Vattenförbrukningen har under de senaste åren varierat mellan 1700 och 4000 m³ varav omkring 500 m³ tas från fjärrvärmenätet. Huvuddelen av elen förbrukas av pumpar, fläktar och kompressorer. Basförbrukningen av el är omkring 80 MWh/år och 10 MWh/GWh producerad värme.

Yttranden

Yttranden har kommit in från Miljönämnden i Södertälje kommun och Syvab.

Miljönämnden har anfört bl.a. följande:

Villkor om utsläpp till luft bör enklast anges som krav att endast Eo1 med en närmare preciserad svavelhalt används vid anläggningen. Ett riktvärde, alternativt begränsningsvärde, för utsläpp av svavel per årsbasis bör ligga på 0,10 g/MJ tillfört bränsle. Eftersom anläggningen kommer att användas som reserv i mycket begränsad omfattning bör ett villkor som anpassas till en kortare period föreskrivas. Ur kontrollsynpunkt uppstår svårigheter om man anger svavelutsläpp på årsbasis när anläggningen används oregelbundet och mycket begränsat. Om Söderenergi övergår till Eo1 med en svavelhalt om max 0,05 procent bör man kunna bortse från andra villkor ur svavelsynpunkt. Vidare har nämnden anfört att övergången till Eo1 möjligen kan öka utsläppet av kolväten till luft från tankarna, men har ansett att den frågan bör kunna lösas som tillsynsärende om problem uppstår. Nämnden har ansett att riktvärden för buller från panncentralen bör behållas enligt tidigare dispensprövning. Med hänsyn till den begränsade användningen bör eventuella störningar kunna åtgärdas genom tillsyn.

Syvab har anfört bl.a. följande:

Avloppsvatten som inte är sanitärt ska återanvändas, omhändertas eller efter effektiv rening släppas direkt till recipient och inte avledas till Himmerfjärdsverket. Syvab har ansett att kylvatten från Geneta inte är ett avloppsvatten som kan behandlas i reningsverket. Rent kylvatten bör avledas direkt till recipient eller till ett separat dagvattensystem. Vidare har Syvab anfört att golvbrunnar ska vara försedda med fast monterade kragar för att förstärka skyddet mot spill eller läckage av olja eller liknande. Avledning av vatten som kan vara oljeförorenat ska ske via oljeavskiljare och oljehalten får inte överstiga 5 mg/l. Utsläpp av avloppsvatten från regenerering av avhärdningsfilter ska ske över en längre tidsperiod eftersom vatten med förhöjda halter av klorider och andra salter påverkar ledningsnätet även under kortare tider. Kloridhalten i sådant vatten får inte överstiga 2500 mg/l och konduktiviteten får inte överstiga 500 mS/m. Kemikalier som används för rengöring och som avleds till det kommunala spillvattennätet får inte innehålla ämnen som är reglerade i Kemikalielagstiftningen. Avfettningsmedel och avfallsvatten från avfettning av oljeutrustning får inte avledas till det kommunala spillvattennätet.

Bolaget har tagit del av yttrandena och anfört bl.a. följande:

Att Geneta värmeverk utgör en reserv- och spetslastanläggning framgår av ansökan och behöver inte regleras i tillståndet eller i villkor. Bolaget har ansett att åtagande i denna del i kombination med det allmänna villkoret är tillräckligt. Bolaget har åtagit sig att övergå till Eo 1 med en svavelhalt om högst 0,05 procent och har ansett att något särskilt svavelvillkor därmed inte behöver föreskrivas. I och med övergången till Eo1 kommer något behov av kylning av hetvattenpumpar för varmhållning av Eo5 inte längre att föreligga. Det innebär att det årliga kylvattenbehovet kommer att minska till ca 50–100 m³. Enligt bolagets bedömning föranleder denna begränsade kylvattenmängd inte något behov av att ordna särskild

BESLUT

Datum
2012-04-11

Beteckning
5511-2007-90927

avledning. Vatten från golvbrunnar passerar en oljeavskiljare med larm och avstängningsventil. I vissa golvbrunnar finns också absorptionskuddar som fångar upp eventuellt oljespill. Med hänsyn till dessa skyddsåtgärder samt den begränsade verksamheten har bolaget ansett att ytterligare skyddsåtgärder inte kan anses nödvändiga. Bolaget har inte heller sett något skäl att reglera utsläppet från oljeavskiljaren genom ett särskilt villkor om oljehalt. Enligt bolagets bedömning kommer det framgent inte att föreligga något behov av att regenerera filter. Något villkor om avledning av avloppsvatten från regenerering av avhärdningsfilter behöver därför inte föreskrivas. Oljefilter transporteras bort från anläggningen för rengöring. Avfettningsmedel och avloppsvatten från avfettning av oljeustrustning uppkommer därmed inte vid anläggningen.

MILJÖPRÖVNINGSDLEGATIONENS ÖVERVÄGANDEN

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Miljöprövningsdelegationen finner att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning efter gjorda kompletteringar kan godkännas enligt 6 kap 9 § miljöbalken.

Tillåtlighet

Den aktuella verksamheten omfattas av Länsstyrelsens beslut den 22 augusti 1973, dnr 11.1821-161-73, om dispens från skyldigheten att söka tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387). Den nu aktuella ansökan gäller fortsatt drift av befintlig anläggning med nytt bränsle.

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd är skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken iakttas. Enligt 2 kap 6 § ska för verksamhet som tar i anspråk mark- eller vattenområden väljas en plats som är lämplig med hänsyn till miljöbalkens mål. För all verksamhet och alla åtgärder ska en sådan plats väljas att ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Tillstånd får heller inte medges i strid med detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Anläggningen är lokaliserad till fastigheten Timotejen 1 vilken omfattas av en stadsplan som fastställdes den 20 januari 1967. Enligt denna är området avsett att inhysa en värmecentral med en bygghöjd om maximalt 17 m. Planen gäller enligt övergångsbestämmelserna till den nya plan- och bygglagen som detaljplan. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att den aktuella verksamheten inte strider mot gällande stadsplan. I kommunens översiktsplan från 2003 berörs inte Genetaområdet särskilt.

BESLUT

Datum
2012-04-11

Beteckning
5511-2007-90927

Enligt Boverkets allmänna råd 1995:5 Bättre plats för arbete bör en oljeeldad energianläggning av denna storlek vara placerad ca 200 m från bostäder. Avståndet till närmaste bostad är här 100 m och en skola finns på samma avstånd. Här är det fråga om en befintlig anläggning som idag huvudsakligen används som reservkraftsanläggning och där drifttiden per år minskat över tid. Mot den bakgrunden finner Miljöprövningsdelegationen att lokaliseringen kan godtas.

Vid tidpunkten för bolagets ansökan eldades enbart Eo5 i anläggningen. Enligt bolagets åtagande utgör Eo1 nytt bränsle i anläggningen. Enligt 2 kap. 4 § miljöbalken ska kemiska produkter och ämnen bytas ut mot miljövänligare alternativ. Eo1 ger upphov till lägre utsläpp av kväveoxider, stoft och svavel, men Eo1 är liksom Eo5 ett fossilt bränsle med klimatpåverkan. Länsstyrelsen kan dock konstatera att den aktuella anläggningen ingår i ett fjärrvärmesystem som i huvudsak är baserat på förnybara bränslen. Anläggningen utgör numera en reservanläggning i detta system och kommer därmed att drivas i liten omfattning. Mot den bakgrunden bedömer Miljöprövningsdelegationen att 2 kap. 4 § miljöbalken är uppfylld.

Verksamheten omfattas av förordningen (2004:989) om översyn av vissa miljöfarliga verksamheter. Enligt denna ska verksamheten uppfylla kraven i 2 kap. 3 och 5 §§ miljöbalken. Miljönämnden i Södertälje kommun har i beslut den 26 april 2010 bedömt att verksamheten vid Geneta panncentral uppfyller kraven i EU-direktivet och förordningen. Miljöprövningsdelegationen finner att bolaget även i övrigt har visat att de förpliktelser som följer av 2 kap. miljöbalken iakttas.

Miljöprövningsdelegationen finner att inte heller 3 kap. och 4 kap. miljöbalken utgör hinder mot att lämna tillstånd till den verksamhet som ansökan avser.

Miljöprövningsdelegationen finner, mot bakgrund av den redovisning som lämnats i ärendet, att verksamheten inte kommer att medverka till att någon miljökvalitetsnorm inte följs. I det avseendet föreligger inte hinder mot att meddela tillstånd till verksamheten.

Mot bakgrund av ovanstående finner Miljöprövningsdelegationen att fortsatt verksamhet vid Geneta panncentral inom fastigheten Timotejen 1 i Södertälje kommun ska tillåtas med de villkor som föreskrivs för tillståndet.

Tillståndets omfattning

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att Geneta panncentral numera fungerar som en reservanläggning i Söderenergis fjärrvärmenät och kommer att ha kort drifttid. Under senare år har anläggningens drifttid, med något enstaka undantag, uppgått till ca 200 timmar per panna och år. Under 2010 var enligt miljörapporten värmeproduktionen endast ca 640 MWh vilket i sammanhanget får betecknas som en kort drifttid. Miljöprövningsdelegationen anser, i likhet med bolaget, att anläggningens funktion som reservanläggning med kort drifttid är ett åtagande som gäller enligt allmänna villkoret. Det innebär därför en begränsning som avses i 2

kap. 3 § miljöbalken. Om anläggningen får en annan funktion eller vid byte av bränsle eller att ändringen i sig är tillståndspliktig kan detta innebära att tillståndet kan komma att omprövas.

Igångsättningstid

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att verksamheten är befintlig. Mot den bakgrunden behövs inte någon särskild föreskrift om igångsättningstid.

Motivering av villkor

Allmänt om begränsningsvärden i villkor

Miljööverdomstolen har i flera domar, se bl.a. MÖD 2009:2, anfört att riktvärde bör förekomma endast i samband med provotidsförordnande. I slutliga villkor bör istället föreskrivas begränsningsvärden och i villkor bör anges hur dessa ska kontrolleras. I enlighet härmed har Miljöprövningsdelegationen föreskrivit begränsningsvärden för utsläpp till luft av kväveoxider samt buller i omgivningen i nu aktuellt tillstånd.

Utsläpp till luft – Villkor 2, 3, 4 och 5

Kväveoxider (villkor 2): Enligt redovisade årliga mätningar har utsläppet av kväveoxider varierat (P1:183–588 och P2:213–561 mg/ m³ ntg) och uppvisar dessutom en ökande trend för båda pannorna. Mätningarna är dock gjorda vid eldning med Eo5 medan bolaget fortsättningsvis kommer att elda med Eo1. Bolaget har uppgett att utsläppet av kväveoxider kommer att minska med ca 70 procent. Utifrån de högst uppmätta halterna kommer utsläppet därvid att ligga under 200 mg/ m³ ntg, normalt sannolikt betydligt lägre. Miljöprövningsdelegationen bedömer att utsläppet av kväveoxider ska mätas minst en gång varje eldningssäsong om någon panna är i drift. Annan tidpunkt för mätning får beslutas av tillsynsmyndigheten. (Se *delegation*). Som begränsningsvärde ska gälla 200 mg/ m³ ntg som medelvärde av tre på varandra följande mätningar.

Stoft (villkor 3): Enligt redovisade mätningar har utsläppet av stoft varierat (P1: 15–275 och P2 11–32 mg/ m³ ntg). Mätningarna är dock gjorda vid eldning med Eo5 medan bolaget fortsättningsvis kommer att elda med Eo1. Bolaget har uppgett att utsläppet av stoft kommer att minska med ca 90 procent dvs. normalt understiga 10 mg/ m³ ntg. Med hänsyn till att enbart Eo1 kommer att användas samt att syre, temperatur och röktäthet mäts kontinuerligt under drift bedömer Miljöprövningsdelegationen att villkor om nämnda kontroll utgör en tillräcklig begränsning av stoftutsläppet.

Svavel (villkor 4): Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har åtagit sig att använda Eo1 med högst 0,05 viktprocent svavel. Enligt bolaget kommer utsläppet av svavel därmed att minska med 95 procent. Miljöprövningsdelegationen anser att svavelhalten i oljan ska föreskrivas som villkor.

Kontroll av utsläpp till luft: Miljöprövningsdelegationen anser, mot bakgrund av att pannornas livslängd rimligen inte kan överstiga 10 000 timmar (tillverkade på 1960-talet och aktuell drifttid motsvarar minst hundra års drift) att anläggningen inte kan anses omfattas av kravet på kontinuerlig mätning av svaveldioxid, kväveoxider och stoft enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (2002:26) om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer. Vidare framgår av förordningen att kontinuerlig mätning av utsläpp av svaveldioxid inte krävs om olja med känd svavelhalt används. Kontroll av utsläppen i förevarande fall måste ske på sätt som är rimligt med hänsyn till den begränsade drifttiden. Se även ovan.

Lukt (villkor 5): Miljöprövningsdelegationen bedömer, i likhet med Miljönämnden, att övergången till Eo1 kan öka utsläppet av kolväten till luft från tankarna. Särskilt villkor om lukt ska därför föreskrivas. Miljöprövningsdelegationen anser, i likhet med nämnden, att det kan överlåtas åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva villkor avseende skyddsåtgärder mot lukt. (Se delegation)

Utsläpp till vatten – Villkor 6, 7 och 8

Förvaring och hantering av eldningsolja m.m. (villkor 6): Miljöprövningsdelegationen konstaterar att utsläpp till dagvatten, spillvatten och mark i huvudsak är kopplat till hur eldningsolja, övriga kemikalier, sotvatten, askor och eventuellt släckvatten lagras och hanteras. Bolaget har uppgett att golvavlopp inomhus ska vara försedda med oljevarnare och automatisk avstängningsventil eller oljeavskiljare. Syvab har anfört att golvbrunnar även ska vara försedda med fast monterade kragar för att förstärka skyddet mot spill eller läckage av olja eller liknande. Miljöprövningsdelegationen bedömer att beslut om ytterligare åtgärder såsom kragar på golvbrunnar kan delegeras till tillsynsmyndigheten att besluta om. (Se delegation)

Åtgärder för att begränsa risken för spridning av spill m.m. (villkor 7): Miljöprövningsdelegationen bedömer att det vid övergången till Eo1 kan finnas skäl att ytterligare förbättra säkerheten vid oljelosningsplatsen utöver hårdgöring av marken. Bolaget bör även begränsa risken för utsläpp av släckvatten från en eventuell brandbekämpning. De ytterligare åtgärder som kan vara aktuella är att vid oljelosning och brandsläckning täcka dagvattenbrunnar med brunnstätningar samt att vid losningsplatsen uppföra en mindre invallning och tak. Utredning med förslag till åtgärder och tid för genomförande ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast sex månader från det att beslutet vunnit laga kraft. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det kan överlåtas till tillsynsmyndigheten att därefter besluta om de åtgärder som kan behövas. (Se delegation)

Hantering av sotvatten (villkor 8): Bolaget har uppgett att sotslam tas om hand som farligt avfall. Som det får förstås släpps inte sotvatten till spillvatten- eller dagvattennätet. Det framgår dock inte om bolaget återanvänder behandlat sotvatten. Om så inte sker anser Miljöprövningsdelegationen att bolaget bör recirkulera

behandlat sotvatten. Miljöprövningsdelegationen anser att särskilt villkor om hantering av sotvatten ska föreskrivas.

Kylvatten: Syvab har anfört att kylvatten inte bör avledas till spillvattennätet. Miljöprövningsdelegationen delar uppfattningen att rent kylvatten normalt inte bör avledas till spillvattennätet. Med hänsyn till den begränsade mängd kylvatten som det här är fråga om anser dock Miljöprövningsdelegationen att det inte är rimligt att kräva särskild avledning.

Övrigt: Miljöprövningsdelegationen bedömer att utsläpp av övrigt avloppsvatten från verksamheten inte är av sådan karaktär och mängd att det behöver föreskrivas ytterligare särskilda villkor. Oavsett villkor har dock Syvab ställt upp krav för det avloppsvatten som får avledas till reningsverk.

Buller – Villkor 9

Miljöprövningsdelegationen anser, i likhet med Miljönämnden, att begränsning av buller enligt gällande beslut om dispens i huvudsak ska behållas. Villkor ska föreskrivas om att buller i omgivningen ska begränsas så att det inte överstiger Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad industri. Under lördagar ska samma nivåer gälla som under helgdagar. Miljöprövningsdelegationen anser att värdena ska fastställas som begränsningsvärden. Eftersom buller inte kontrollerats under lång tid anser Miljöprövningsdelegationen att bolaget ska genomföra en kartläggning av bullerkällor och så långt möjligt åtgärda dessa. Med hänsyn till att anläggningen utgör reservanläggning och kommer att drivas i begränsad omfattning ska mätning genomföras under den första eldningssäsong som anläggningen är i drift dock högst tre år efter det att detta beslut vunnit laga kraft. Därefter ska ljudnivåerna kontrolleras vid förändring av verksamheten och vid befogade klagomål. Beskrivning av mätmetod m.m. finns på Naturvårdsverkets webbplats.

Egenkontroll – Villkor 10

Bolaget har att följa förordningen om verksamhetsutövers egenkontroll. Miljöprövningsdelegationen anser att ett reviderat kontrollprogram som uppfyller förordningen, de krav på kontroll som följer av detta beslut samt de bestämmelser i övrigt som verksamheten omfattas av ska tas fram och lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader från det att beslutet vunnit laga kraft.

Miljöprövningsdelegationen anser att arbete med energieffektivisering liksom arbete för att begränsa avfallsmängderna ska vara ständigt pågående och ingå i egenkontrollprogrammet. Enligt 4 § punkt 12 och 14 Naturvårdsverkets föreskrifter om miljörapport (NFS 2006:9) ska vidtagna åtgärder redovisas i miljörapporten.

BESLUT

Datum
2012-04-11

Beteckning
5511-2007-90927

Avveckling av verksamheten – Villkor 11

Bolaget ska minst sex månader innan planerad avslutning av verksamheten lämna in en anmälan till tillsynsmyndigheten. Därmed ges tillsynsmyndigheten tillfälle att föreskriva undersökningar och eventuell efterbehandling av marken.

Delegation

Miljöprövningsdelegationen bedömer att det med stöd av 22 kap 25 § tredje stycket kan överlåtas till tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om annan tidpunkt för mätning av kväveoxider och den tid som mätning ska pågå samt åtgärder för att begränsa risken för lukt, spridning av oljespill till golvbrunnar i anläggningen, spridning av oljespill vid lossning samt spridning av brandsläckningsvatten.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen finner sammanfattningsvis att den aktuella verksamheten är, under förutsättning att bolaget uppfyller sina åtaganden samt de begränsningar och försiktighetsmått som föreskrivs, förenlig med miljöbalkens mål, de allmänna hänsynsreglerna och en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser. Tillstånd ska därför lämnas till verksamheten.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, *se bilaga*. Skrivelsen ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 16 maj 2012.

Beslut om kungörelsedelgivning

Kungörelse om detta beslut införs inom 10 dagar från datum för detta beslut i Post- och Inrikes Tidningar, Länstidningen Södertälje och Södertälje Posten.

Beslutet har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län. I beslutet har deltagit Annika Israelsson, ordförande och Sven Bomark, miljösakkunnig. Föredragande har varit Anette Broman, miljöhandläggare.

Annika Israelsson

Sven Bomark

Anette Broman

BESLUT

Datum
2012-04-11

Beteckning
5511-2007-90927

Bilaga
Hur man överklagar

Kopia till
Naturvårdsverket
Havs- och Vattenmyndigheten
Miljönämnden i Södertälje kommun
Södertörns Brandförsvarsförbund
Syvab AB

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.